

Đinh Cường

Gauguin: Người tạo nên huyền thoại

Gauguin - Chân Dung Tự Họa Với Bảng Màu 1894

Gauguin: Maker of Myth là tên gọi cuộc triển lãm từ tháng 3 còn tiếp đến 6 tháng 6 năm 2011 tại National Gallery of Art, Washington DC ở tòa nhà phía đông, với hơn một trăm bức tranh sơn dầu, phác thảo, phù điêu gỗ, tượng gỗ... là cuộc triển lãm lớn về Gauguin trong vòng hai mươi năm nay tại Hoa Kỳ. Khách vào xem khỏi phải mua vé như ở các Viện Bảo Tàng của các tiểu bang khác. Thú vị và hạnh phúc biết bao khi bước vào phòng trưng bày như lạc vào một thế giới ngoài đảo hoang, thế giới tranh đậm ấm đầy chất suy tư của người nghệ sĩ đã đánh đổi cả cuộc đời mình cho nghệ thuật. Cha Pháp, mẹ người Pérou, thời thơ ấu ở Nam Mỹ, luôn mơ và hoài nhớ những vùng

đất xa lạ... đã bỏ ngang việc làm ở ngân hàng để đuổi theo giấc mộng lớn là hội họa ở Bretagne, Martinique, Dominique, Tahiti – nhất là Tahiti – luôn cảm thấy phải xa lánh đời sống nơi chốn phồn hoa, về ẩn mình nơi hoang dã, và đã tạo ra cả một thế giới nghệ thuật đầy huyền thoại.

Đinh Cường – Thầy Hạnh Viên – Chơn Pháp Nguyễn Hữu Hiệu
trước cửa đi vào phòng bày tranh Gauguin, National Gallery of Art

Đầu mùa hè năm 1886 từ Paris lên Bretagne, miền Tây-Bắc nước Pháp, nơi có những giáo đường xây lên từ thời Trung cổ và những cơn gió rét từ biển khơi lùa về, Gauguin đã đắm mình, trầm ngâm và vẽ những bức tranh sơn dầu khổ lớn đầu tiên... tiêu biểu nhất phải kể đến bức *The Yellow Christ* (Thiên Chúa vàng) vẽ năm 1889 và bức *Vision after the Sermon* (Nhãn tuyến sau thời thánh kinh) vẽ trước đó một năm, là những tác phẩm ghi dấu thành tựu lớn của Gauguin được đánh đổi bằng sự gian khó tột cùng... phải đi dán bích chương cho các hãng quảng cáo một ngày ba quan ruỡi kiếm sống để tiếp tục vẽ. Màu vàng chanh hiếm quý trên tượng Chúa hay trên vùng đồi có những tàn cây đỏ như những giọt nước mắt nóng đầy say đắm bi thảm của người nghệ sĩ giang hồ lúc ấy đã 38 tuổi.

Xưởng Vẽ Gauguin Tại Bretagne

Trước đó một trong những bức tranh đầu lòng *The Seine at Pont d'Inéa* (sông Seine tại cầu Inéa) vẽ năm 1875 màu sắc còn nặng nề, u tối mang không khí của tranh Pissarro trong trường phái Ấn tượng, Pissarro cũng là người đã nâng đỡ Gauguin nhiều trong bước đầu trên con đường nghệ thuật. Trường phái ấn tượng với Renoir, Manet, Monet, Pissarro không cảm dỗ Gauguin lắm dù có tham dự vài lần triển lãm chung... Tâm hồn ông luôn chìm đắm trong tìm kiếm như muốn quay về một chốn u minh nào của thời tiền sử hay chốn cỏ nội hoa rừng mộc mạc...

Thiên Chúa Vàng 1889

Và ông đã rời Bretagne qua ở Tahiti, một đảo nhỏ nằm đơn độc giữa biển Đại tây dương trên con đường hàng hải nối từ Úc Châu đến Nam Mỹ .

Đêm mùng 8 tháng 6 năm 1891, sau hai tháng đi đường biển Gauguin đã nhìn thấy đốm lửa lạ kỳ trôi xiêu vẹo trên mặt biển, dước góc trời tối thâm u kia đã như rực sáng khi người họa sĩ rũ bỏ hết mọi thứ văn minh bước lên bờ. Từ đây cả tâm hồn thể xác hòa nhập cùng gió biển và mặt trời và những thổ dân chất phác mang vẻ đẹp thánh thiện, diệu kỳ. Có thể nói Tahiti đã giúp Gauguin trưởng thành và định hình một thế giới tranh riêng của mình đầy chất tượng trưng và sâu thẳm của trí tưởng. Ôi cái màu vàng đất, màu xanh non, màu đỏ son, màu nâu nhẹ của da thịt ... tất cả như còn nguyên chất quyến rũ ta biết bao như nắng như gió, như cát biển, tất cả đều ánh lên tươi sáng dưới mặt trời – một mặt trời chỉ có ở Tahiti – chỉ có trong tranh Gauguin, nhìn tranh ông như thấy cả hương hoa và thanh âm trộn cùng màu sắc, làm nhớ câu thơ của Baudelaire,

thi sĩ cùng thời với ông trong *Fleurs du Mal* (Hoa của Thương đau): *Les parfums, les couleurs et les sons se répondent* (Hương hoa, màu sắc và thanh âm cùng đáp lại). Thật vậy, hôm nay hạnh phúc được xem những tác phẩm của Gauguin, nhất là những kiệt tác vẽ ở Tahiti như: *Nafea faa ipoipo?* (Khi nào cô đi lấy chồng), *The White Horse* (Ngựa Trắng), *Ta Matete* (Chợ đông), *Merahi metua no Teha' amana* (Tổ tiên của Teha' amana) đầy thơ mộng, huyền nhiệm lạ lùng, nhất là khi đứng trước bức "*Nirvana*" (Niết bàn - 1889) như cái duyên đưa Thầy Hạnh Viên từ ngôi chùa Già Lam xa tít bên Gia Định, Việt Nam đến đây, cùng tôi và Chơn Pháp Nguyễn Hữu Hiệu - tác giả *Con đường sáng tạo*, Quế Sơn Võ Tánh ấn hành lần thứ nhất 1971, Hồng Hà ấn hành lần thứ hai 1973 - đi xem cuộc triển lãm tranh Gauguin hiếm có này.

Nhãn Tuyền Sau Thời Thánh Kinh 1888

Chúng Ta Từ Đâu Đến ?
Chúng Ta Là Ai ?
Chúng Ta Đi Đâu ?
1897

Trong cuộc đời và trong cả hội họa cũng vậy, rất có thể anh bỏ qua không cần Thượng Đế, nhưng anh, kẻ khổ đau, anh không thể bỏ qua không cần tới một điều cao viễn hơn anh, chính là đời anh: quyền năng sáng tạo.

Vincent Van Gogh, Thư cho Théo, ngày 1 tháng chín 1888

Xin mượn lời trích trên đây nơi trang đầu sách của Nguyễn Hữu Hiệu để tưởng nhớ đến Gauguin, giang hồ và sáng tạo – người tạo nên huyền thoại.

Virginia, April 16, 2011

Đình Cường

Nguồn: <http://dinhcuongpaintings.blogspot.com.au/#>

www.vietnamvanhien.net